

SZOMBATON SEP. 21. 1848.

Ügyszoba Országut Kunewalder ház
Lukács és társ. nyomdájában. Egyedül
itt fogadtatnak-el az előfizetések is.

Előfizetés.

Pesten.
Félévre helyben . . . 6 ft. pp.
Negyed évre . . . . 3 ft. pp.
Egy hónapra . . . . 1 ft. pp.

Felelős szerkesztő : **Lauka
Gusztáv.**

25-ikSZÁM.

Vidéken²előfizethetni minden posta-
hivatalnál.

Előfizetés.

Vidéken.
Három hónap vidékre 3 ft. 24 kr.
Hat hónap . . . . 6 ft. 48 kr.
Egy év . . . . 13 ft. 36 kr.

**Kiadó
Lukács László.**

(D O N G O.)

Sárkány Panna.

Kitaribobézott csipkés főkötőbe,
Pap ajándékozta karmasin cipőbe,
Sárga feketével bokrozott ruhába.
Járkál Panna asszony le s fel a szobába.
S mint egy megfakasztott nagy pöfeteg gomba.
Ma olly felingerült, olly goromba.
Két tepertős gombóc nagyságu szemével,
Mintha bombát szórna ugy tekint szélyel.
(És hogyha nyul volna megspékelhetellen)
Szár az két kezével hadarász kegyetlen.
Az ujság lapokat kihányja a házbul,
S egy jó csomót kitép a szakács hajából.
Söt szörnyü! még saját nyugalomra guggolt
Terebély orrát is agyon csipdeste volt!
Nagy baj történhetet, mert szeretett férjét
Elébe rendelvén majd kiüté szemét
Akként hadarászott, s össze vissza hordta :
„Miattad bukott az Aristocratia,
„Miattad veszett el a sok urbériség,
„Miattad a dicső száz éves nemesség!

„Mert a gyüléseken csak rövid beszédet
„Tartottál, melly alig ha vagy két órát tett.
Pedig illy fő fő Táblabíró
„Szájából nagy sikert hozhat vala a szó.“

Igy dorgálfa fénjét Sárkány Panna asszony,
Mig férje szeméből megeredt könnye foly.
Sirt és rimánkodott, mint öreg kos bárány,
Tudván mi szok jönni pirongatás után,

De Panna asszonyság a jó oldal borda
A vén táblabíró szavát nemis hallva,
Neki esett jobbrul s balról legyezgetni,
S ki tudja mi fogott vón még következni?

Ha a pipacs haju káplán ott nem terem,
Ki Panna asszonynál nem ép ismeretlen.
Kit a mig fogadott szokott szívességgel,
Táblabíró ur is nagy boglyos fejével

Tanácsosnak tartá kisimulni szépen,
S elrejtteni magát a boros pinczében.
Hol nagy veszteségén! roppant bánatába
Öntudatlanul ledölt a tölgy gadnár fára,

Panna asszony pedig mig férje ledöltött,
Fent a jött vendéggel kiengesztelődött!

Rozgonyi Bertalan.

Emlékezés.

Az ég nehéz fellegekbe borult, az éjszaki
hegyek felett egy néma villám suhoga végig. A

tornyok vésszava megkondul, künn rémületes za
a nép tömeggé fut, mi az? M. corteshada ostrom-
zárt tart T. embereinek házában. Épületes mutat-
ványa ősi erőknek. Minő kár, hogy egy pohár
borért életet merünk, s veszünk melly a honé, s
a jó hazának ha egy két krajczárt követel, foko-
sunkkal támogatott nemes levelünket mutogatjuk.

Következés magához a végzés, vagy gond-
viseles, ha ugy tetszik midőn a népnek, melly a
valót az igazat gyűlöli, hatalmas ábrándokkal ál-
mozza be agyát. De mit is használ a betegség ön-
tudata? hogy lemondva jellemünkről a jövőnek
hierogliphain törjük remegve eszünket. Elég az
épségre az ön hit, hogy az vagyok. Belvilágom-
ról én mondhatom ki az ítéletet. S minden jólét
local, s feltéteti; a torma esett féreg megél, a
más talán megfulna.

Az absolut jólét, aligha más mint fényes
theonia, melly álmainkat nimbusokkal sngározza
bé. S bár mindezek sophismáknak tessenek is, bi-
zonyos marad örökre, hogy hasztalan arányoz-
zátok szívemhez a boldogságot, mellyet ott fe-
nem találhatok! Látnak semeitek gyémánt he-
gyéket, bámulnak ott, hol én hideg szirt darabok-
okon tördelem össze tagjaimat! De legyen ugy,
mit ér a gyémánt, midőn szívem érzetért esd. Ha
szomrhozok itallá olvadand e aranyod. Mindenre
születnünk kell, még a boldogságra is, hogy an-
nak érezzük.

A zápor megállt, az ostromnak vége, a
ház betört üres, türedékeinél egy két ember vé-
rében. — Esméjéért vérzik, hisz ezért nemze-
tek véreznek.

S hasztalan mit a Frankok, vagy vágyáért

ha az eszmét nem bírta megfogni, — hisz ő is állat. Nemének nem tön gyalázatot!

A támadás angyala megkísérté tárogatóját. A tavasz tífju ege dörgött. A föld remeg, a fellegek remegve öntik alá kebelökből nedveiket, az állat borzadva áll az emberek pompája előtt. Még is hatalmas lény az ember, ha ember. Keble magasodik, lelke ismeretlen utakra indul, egy hivatlen sejtés világa felé. — Isten tudja, mit hall ő e pillanatban a teremtés nagy orchesterumát, az alkotó szvát, ég néma vízhangját a revelaloknak, s új Mózeszt vár, sejt minden göztömegeben a parancsok táblájával. Miért száll e perczekben lelkem egy felé nemesen, s szabadon? Mi kényszerít akkor hinni, hogy az mi bennem sár, s csontdarabokat lelkesedéssel tüzei át, — örök, De a növények is emelkednek. Egész e változásnak az életműszer játéka-e?

Kor kérdéseink legfőbbike.

Szabad ember, szabad verseny, szabad föld az alkotmányos élet postulatumai; szabad ember, ki a polgári törvények' egyenlő súlyja és oltalma alatt áll, szabad verseny, mely minden erőnek, minden tehetségnek sorompót nyit, s szabad föld, mely a tulajdon jogot a szerzhethési képességhez köti, s magát ezen képességet egy oldalú intézkedések-előítéletek által meg nem szorítja. A szabad föld' vagy szabad tulajdon' eszméje e szerint két dologban határozottatik: a) módnyújtásban a keresetre; és b) biztosításában a keresményeknek. Az első, nem csak azon eszközök' teljes használatában áll mellyek által a vagyon szerzhetik, hanem akkor inkább folyó ságában a birtoknak, vagy azon módban, mi szerint az élénk és sebes forgalom által az igatlan fekvő jószág ingová könnyen átváltoztathatik, s ez: a szabadadás-vevés. A második, vagy a keresmény' biztosítása, gyökerét, melyről kihajt, a törvények' a pontosságában lel fel, mellyek a tulajdonjogos védik és meghatározzák, míg az igények kielégítéséről kezeskednek, s ezek, különösen; a hitel törvények.

Ipar és kereskedés mind inkább tágabb tért kezdenek elfoglalni a civilizatio mezején, az anyagi haladás kerekéi kezdenek előre forogni az uton, melyet e két tényező elébe irt. A belfogyasztás növekedését — mely a nemzet gazdaság legbiztosabb kuforrása — a reform elsőbb rovataiba számítják mind azok, kik hazánkban a szabad kereskedés elveit védik, mind azok, kik magokat a szellemi érdekek, képviselőinek vallván, a belkereskedés és iparüzlet emelkedésének magasabb potentiait a védegyelet által akarják. Az iparnak pedig mindenik ága csak nemzeti hitel következtében virágozhat fel, mert a földbirtok — még azon esetben, ha független és szabad volna is, — kész tőkepénz nélkül igen keveset ér, ha benne a pénzfelvételek hypothecája biztosít-

va nincs. A vagyon-hitel értelm, a nagyobb és olcsóbb pénzforgás mellözhetetlen postulatumát, mely nélkül magok a hiteltörvények járommá lehetnek a nemzet nyakán. A vagyonhitel oly csatornákat nyit meg, mellyeken, mint a test erein a haza szívébe elevenítő vér folydogál. Az 1840-ik országgyűlésen e pont körül sürüdtek össze azoknak gondolatai, kik a váltótörvényeket a nemzetnek meghozták. Magát a célt, még akkor közvetlen nem volt reményök elérhetni, tehát akarattal folyamodtak oly eszközökhöz, mellyek annak közeledését sietessék.

Azonban a vagyonhitel országa csak nem jött el. A capitalista, mert elegendő biztosítást a nemesi javakban nem talált, és lelke sem iszonyodott — pénzt rémitő uzsoráskodás mellett adta ki. A kölcsönvevő kilátásai az ármány' sötétségében ütköztek meg, és szíve elszomorodott az igazságtalan bánás miatt, és kedve elment a munkától.

Ezen és több más tekintetek azok, mik a jelen birtok viszonyok megszüntetését sürgetik. S ki tudja, hogy az ösiség káros:

erkölcsi tekintetben, mert a kijáztásra maga nyújt módokat,

nemzetgazdasági tekintetben, mert az iparnak mindenik ágát nyomja,

jogi tekintetben, mert a miatta és belőle fejlődő ezerégu és évü pörlekedés által az igazságnak fattyu gyermekeket növel,

politikai tekintetben, mert a birtokkal monopoliumot üz! ki mind ezeket tudja, az az ösiség eltörlésében nem keres egyebet: üdvösségnél.

Azonban mind az, mire e tekintetben tizenkét év leforgása alatt mentünk (: 1834, Inlius' 12-kén kezdtek az 1827-ik választmány e tárgy munkálata felolvasásához :) alig több azon egyszerű tételnél: meg kell szüntetnünk az ösiséget, jelen bonyolult birtokviszonyainak' forrását s ez, nemcsak azt mutatja, hogy szíves akarunk hiányzik, de sokkal inkább azt, hogy veszedelmes vadállattal van dolgunk, melynek kiverett fogaihol vitéz fegyveresek támadnak Sálóban.

Az ösiség nemcsak magánosok' élet kérdése, hanem összevan az fonva a' korona' érdekeivel az aristocrazia fenállhasásával is. Késélü fegyver, mely egyfelül a magán-másfelül a közjogba vág. Ezért szükség azt mindenik odaláról seggintnünk.

A magyar örökösödése jogban a german országjog és hűbérörökösödési jog összeolvasztva. Ama szerint — mely a teljes sajátársól — az örökösödés a vérrokonság következménye, a család a föld sajátban tekintetik élni és fenállani. Eme szerint pedig a magyar örökösödési jog két befolyásnak enged helyet, a királyi ügznök és az adományos család tagjai befolyásának. Az első a korona örökösödésinek, vagy is azon elvnek tette le alapját, hogy minden birtok a koronától származik, ugyan azért a ko-

ronára visszaszál. A másik elv azon törvényos rendelkezésnek adott életet: hogy az ősi jószágot elidegeníteni ne lehessen. (Verböczi I. 58. 59 60, 61.)

A mi már a birtoknak ezen kettős alapját illeti, lehetetlen annak hibás irányát s egyoldalúságát, egy tekintetre, fel sem ismernünk.

A birtoknak ezen fogalma épen azt zárja ki, mit magában kell foglalnia: a tulajdon eszméjét. Mert valamely do'og b'rása alatt épen azon állapotot kell értenünk, a mellyben arra nem csak behatásunk természetel lehetséges, de töle minden idegen befolyást el is zárhatunk. Így bírja a hajós a maga hajóját, de nem a vizet, melyen evez, azonban mindkettőt felhasználja saját céljához.

Innen a birtok mint tulajdon, szükségképen egyedi, annyira, hogy ugyan azon dolog insolidum nem bírhatják, természet elleni lévén abban, hogy a minek én birtokában vagyok, te is ugyanannak birtokában lenni láttasál. (Paulus)

Vissza kell tehát adnunk a birtokállapotnak eredeti typusát, azon jelentőséget, mellyel Sz. István II. E. szerint is birt, hogy valamint lakhelyét fegyverrel szerzhette, úgy végrendekezési szabadsággal bocsáthassa osztályra földét, melly különben is vérével van megfizetve.

Rendeletek.

Az ármánnyal körülvett hazát újra vész fenyegeti, mert mint hitelesen tudomásomra jött f. é. sept. 17-én és 18-án nagy számu pansláv bujtogatók, köztük bőven pénzzel ellátott töbl nyugdíjazott katonatisztek, jöttek be az éjszak Ferdinand címü vaspályán magyar hazánkba, oly czélből, hogy a felső megyék tótajku lakosait fellázítsák.

Minek következtében, rendelem, hogy:

1ör. Minden hatóságoknál, oly haza fiakb alakitassanak a rögtönítélőbiróság tagjai, kik törvényt a bujtogatókra kérlelhetlenül alkalmazák.

2or. A főispánok és tisztviselők oly szigorú intézkedéseket tegyenek, s oly buzgósággal örködjenek, miszerint minden bujtogatósi szándél csirájában elfojtassék, s az alávaló lázítók bizton kézre jutva, a rögtönítélő biróság ált kötéltre kerüljenek.

3or. Minden egyes polgár felhivatik, örködjék e vészeli időben, hazájának védelm felett s a haza háláján kívül, mindenkinek, l egy bujtogatót s lázítót kézre kerit, 50 pft d biztosittatik.

Kelt Budapesten, sept. 20. 1848

Gr. Battthyány Lajos, m. k.

Lemegyünk két hétre kártyázunk, és iszunk, haza jövén pedig, szinte neki dühödünk a nagy dicsőségtől.

Világpiacz.

Bécsből, sept. 18-áról azon hiteles tudósítást vettük, mikint a schwarzgelb mozgalom, ezen napra volt jelentve, elmaradt. — A magyar küldöttség délután 2 órakor sok éljenzés közt megérkezett. — Deák szól az országgyűlési elnökkel. Strohbach azt mondá, mikép a „Geschaefts-Ordnung nem engedi a háznak, hogy küldöttséget fogadjon el. — Erre azt mondá Deák: határozzon a ház, ő csak azt kívánja, hogy a küldöttség megjötte és szándéka a ház elébe kerüljön. — Ezt is meg akarta tagadni Strohbach, de midőn Deák azt követelte, hogy adja ezt irásban, előkivánta a credentialist, s azt mondá, majd tanácskozik az egészről.

Ebből látható, mily sympathiákkal találkozik Bécsben igazságos ügyünk, s mennyi armánnyal kell találkozunk, hogy azt csak a nyilvánosság elébe is juttathassuk.

Frankhon. Páris, septemb. 12. A nemzetgyűlésben tegnap kezdődött a munkához jog felett a tanácskozás, mely több napokig fog folytatattatni.

— A „Siccle“ attól tart, hogy europa általános kibékítése nem fog sok költség kevesbitést a hadtartásban maga után vonni. — Az „Union“ pedig azt állítja, hogy a francia interventio, csak az orosz engedelmevel lett elfogadva, — s hogy e tárgyban az oroszoknak nagy befolyása volt.

— Afrika nyugott tengeri partjáról septem-ber 3-kán érkezett Párisba Liberta köztársaság elnöke, azon célzatosan elfogadja, vagy elvesse a kötetést, csak közvetítő határozatot ne hozzon.

Némethon. Frankfurt, septemb. 13. A nemzetgyűlés állása oda mutat, hogy a daniávali fegyverszünet félrevetésére bizonyossággal számolni lehet, mert bármennyire ipparkodják is a jobb oldal véleményének győzelmet szerezni, a balnak kell győznie, mert tényeket okoskodásokkal legyőzni bajos lenne. Sok helyről érkeznek felirások a fegyverszünet ellen, sőt oly helyekről is, melyek a háboru folytatása által újabb terheknek alá vetvék.

A főkormányzó tegnap több baloldali követet magához hivatott, hogy a fegyverszünet eránt véleményüket kitudhassa, — s miután tudomására jutott ama költemény, miszerint ő azon esetre, ha a fegyverszünet nemzetgyűlés által meg nem erősítetnék, lemondani szándékozna, elhatározottan kinyilatkoztatta, hogy ő, végezen bármit e részben a nemzetgyűlés, erélyesen fogja végrehajtani — az ő: kívánsága csak az, hogy a ház elhatározza hogy az angol, és francia kormányokat a kis szeretet köztársaság szabadsága, s függetlensége pártolására kész*)

*) Már Afrikának szerezsenjei — megelőzik az európai mivel nemzeteket — a czélszerű kor-

Olaszhon. Sárdinia. „Diète Italiana“ oly tudósítást közöl, miszerint Genuában septem-ber 2-án a nép a rendőri hivatali ostrom alá vétén — az ottan talált papirokat elégette, több tisztet megölt — a többiek pedig nagyobb szerű zavaroktól félnek.

— A megyékről nyugtalanító hírek érkeznek: több helyeken rendtelenségek történtek, s bizonyos, hogy azokat a legitimisták előidézék Savenayban, St. Calaisban, és egyéb helyeken 5-dik Henrik tiszteletére falragaszokat lehetett olvasni: sőt merényletek annyira terjed, hogy már a községi választásoknál vérengző jeleneteket is előidéztek. —

Bizony, bizony, azok a legitimisták furcsa emberfaj; csak nem akarják belátni, hogy a nagy világban ők roppant kisebbségben vannak vagy soha sem fognak okulni: 1789. 9170. nem tanultak, vagy az akkori idők történetei oly hamar kimultak emlékeikből. Vagy talán atyafiságban vannak a bécsi absolutistákkal, s úgy mint azok vakok!! süketek is: de vigyázzanak, nehogy megérjék azon idő pontot, midőn a nép jogosan mondandja „a quousque tandem“ sat.

Egyébiránt a nép józan belátása felfogta mind azon nehézségeket, melyek a német egység ellenébe gördítettek. — Bécsből a nép kedvön nyilatkozott, Bajorhonból is van Frankfurtban egy minister ajánlatokkal — melyek a német-ügy kivételére czéloznak. Szász kamarából is érkezett oda egy tag hivatalos alásban, szinte a dán ügyben; mind ezek nyomán menve — bizonyosan nem csalogdik a nemzetgyűlés, ha feltételezi némethon hasonzenvét mind oly intézményeinél melyek által Némethon becsülete, és hatalma biztosítottatik. —

A ministeri chrisis még egy néhány napig fog tartani, úgy hiszik, hogy addig semmi esetre nem lesz öszve állítva, míg a dani fegyverkérdése a ház által eldöntve nem lesz. Bizonyos kutfők után Herrmann is, lemondott minister alakításról.

MŰVÉSZET.

Szerelmei Miklos műkönyomdájában Pesten megjelent, és minden mű-és könyvtárban, a kir. tábla ítéletével együtt 1 pengő forinton Szentmária y Ferencz arcképe, ki 1795-iki május hava 5-én Budán a vérmézőn Martinovics és társaival Magyarhon szabadság vértanujaként esett el.

A mű szorgalommal, ügyességgel, mányformák megismerésében! — Igaz, hogy az emberi jogokról fogalmak különfélek! —

és művészi tapintattal van kivive, s bizonyos minden szabadlelkű magyarnak kedves emlék leend, ki hazája boldogságáért és szabadságáért, szintugy mint a nemeskeblű Szentmária y örömet öntaná életét.

Ajánljuk e képet mint műemléket is a közönség figyelmébe.

Politikai közszellem Magyarhonban a francia forradalom óta.

Első rész:
A szabadságieszmék története
1790-től — 1847-ig.

Irtá
Gerando Ágost.
Csinos borítékba fűzve 1 frt 20 kr. c. p.

Nemzetörségi egyenruhák,
mint: **afilák, nadrágok, köpenyek**
és **csákók** készen — vagy egész századok számára a legrövidebb idő alatt is a legjutányosb áron kaphatók

Szürke köpenyek egész századok számára **6—7** pengő forintjával készítettnek

 Hónapos előfizetést nyitunk september, hó 1-sőjétől a Magyar Charivarira 1 ft. pengőjével. Előfizethetni egyedül kiadó Lukács Lászlónál, országut Kunewalderház.